

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број VI бесплатан примерак
Јуни 2014. Косовска Митровица

Садржај:

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- Жетва стрних жита
- Календар радова у јули месец у башти

ВОЋАРСТВО – ВИНОГРАДАРСТВО

- Органска производња-

ЗАШТИТА БИЉА

- Правилна употреба и поступање са пестицидима

ЖЕТВА СТРНИХ ЖИТА

За разлику од ранијих година када смо имали вишефазну жетву (прво се изводила косидба ручно или косачицом, затим се везује у снопове ручно или самовезачицом, снопови се слажу у крстине где се досушује и на крају се обавља вршидба). Овај начин је превазиђен, стари екстезиван начин жетве стрних жита. Данас се са гледишта ефикасности и других предности жетва обавља једнофазно комбајнима.

Жетва пшенице је веома важан процес са гледишта технологије производње. Од благовремене и квалитетне жетве у великој мери зависи количина и квалитет зрна пшенице. Жетву треба обавити благовремено. Уколико се она обавља после пуне зрелости, губици у количини и квалитету приноса су велики. Губици приноса настају због осипања зрна а квалитет због разних бијохемских и физичких процеса. У нашим условима најбољи моменат за жетву је у фази пуне зрелости са 14-15% влаге у зрну при чему жетву треба обавити брзо. При жетви треба водити рачуна да се прво жању сорте које раније сазревају. При томе треба водити рачуна и на осипање зрна из класа пшенице. Прво треба комбајнирати сорте осетљивије на осипање па тек онда сорте које су отпорније на осипање. Жетву треба обавити за 6-10 дана јер пшеница брзо прелази у презрело стање и долази до великих губитака у приносу.

Најбољи моменат за жетву пшенице је фаза краја воштане зрелости када је садржај воде 21-24%. У овом случају жањемо само ако постоје сушаре за досушивање зрна. Ова фаза зрелости за жетву најбоља је са гледишта обезбеђења приноса и квалитета зрна.

За складиштење зрно треба да има до 14% влаге. Уколико је влага у зрну већа мора се вршити предходно сушење у сушари. Температура за сушење меркатилене пшенице не сме бити већа од 60°C, а семенске од 40°C.

Жетва ражи се врши на исти начин као и код пшенице најчешће једнофазно комбајнима. Раж се осипа више него пшеница па жетву треба обавити на крају воштане зрелости и у што краћем времену. За складиштење садржај влаге у зрну треба да је као и код пшенице до 14%.

Жетва јечма се обавља такође комбајнима као код осталих стрних жита. Моменат жетве зависи од тога дали се ради о крмном или пивском јечму јер се они жању у различитим фазама зрелости. Крмни јечам жање се у другој половини воштане зрелости. Ако се са жетвом касни у пуној зрелости или презрелости долази до ломљења

класа и њиховог опадања. Пиварски јечам се жање у фази пуне зрелости када је садржај воде у зрну испод 14%. Ранија жетва је неповољна са гледишта квалитета зрна јер незрео јечам садржи више беланчевина и енергија клијања је мања. Жетву треба обавити у што краћем року 3-5 дана јер јечам брзо прелази у презрело стање, када се јављају велики губици услед ломљења класова. Крмни јечам се јаче осипа услед чега треба више водити рачуна о року жетве. За складиштење јечам се досушује до 14% влаге у зрну у сушарама. Крмни јечам се суши на температури до 60°C, а пиварски на око 40°C.

Жетва овса. Овас се одликује веома неуједначеним сазревањем зрна. Зрна у метлици сазревају постепено од врха ка доњем делу метлице и од периферије ка центру метлице. Зато је код овса тешко одредити моменат за жетву. Најповољнији моменат за жетву је онда када су зрна на врху и периферији метлице у фази пуне а на доњем и унутрашњем делу метлице у фази жуте зрелости. У овој фази зрелости слама овса садржи више воде што отежава једнофазну жетву комбајнима. Уколико се жетва обавља касније може доћи до осипања. Зато жетву комбајнима треба извршити брзо. Боље је ако се берба обавља двофазно али је мање економично од једнофазне бербе. За складиштење зрно овса не сме имати више од 14% воде.

КАЛЕНДАР РАДОВА ЗА ЈУЛИ МЕСЕЦ У БАШТИ

У јули месец у башти има много посла јер је вегетација у пуном замаху па треба непрекидно пратити потребе биљака за водом, храном, заштитом од болести, штеточина и корова како би добили што већи и квалитетнији принос. На отвореном пољу почетком јула почиње берба парадајза и паприке. Парадајз за изношење на тржиште треба брати нешто раније (када заруди) како би у време продаје за 2-3 дана добијо праву боју а сачувао чврстину плода. Благовременим честим бербама имаћемо биљке да раније и знатно више плоносе. Ово је важно за биљне врсте код којих се плодови беру и користе у технолошкој зрелости као што су : паприка, боранија, краставац и патлиџан.

У јулу месецу се сеју пострни повртарски усеви : боранија, краставац, краставац корнишон, ротква и расађују купус, карфијол и парадајз. Предусеви за ове биљне врсте

су стрна жита јер рано ослобађају парцелу и омогућују благовремену припрему земљишта. За пострну сетву (садњу) поврћа неопходно је одабрати парцелу која се може наводњавати. За сетву једног хектара бораније потребно је 80-100 кг/ха. семена што зависи од начина сетве, крупноће семена и клијавости.

Касни купус и карфијол се расађују у јулу. Најбоље успевају на плодним, структурним земљиштима, богатим органским и минералним материјама.

У јулу се у **првој** декади обавља сетва бораније, корнишона, вади се бели лук, а сади се купус, кељ, карфијол, вади се кромпир.

У **другој** декади, обавља се сетва јесење ротквице, кинеског купуса, беру се краставци а сади се карфијол.

У **трећој** декади, вади се црни лук и бере паприка.

Саветодавац ратарства и повртарства Зоран Милосављевић

ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА – РАЗЛОЗИ БАВЉЕЊА

Органска производња представља производњу производа без синтетичких материја, уз очување природних екосистема. Заснива се на употреби природних минералних материја, чиме се успоставља правилна равнотежа између људи, биљака, животиња и земљишта. Веома подсећа на традиционалну производњу, али није, она је дефинисана, контролисана и сертификована.

Производња потиче из затвореног циклуса производње, који је у великој хармонији са природом. Одржава функционалност земљишта, екосистема и људи. Комбинују се традиција и наука.

Органска пољопривреда одржава и поправља здравље земљишта, биљака, животиња и људи, односно поправља се здравље читавог екосистема. Циљ је производња високо квалитетне, здраве хране, која доприноси превентивној здравственој заштити.

Производња се заснива на еколошким, природним условима и рециклирању. Избегава се употреба вештачких материја. Органски производи се добијају из строго контролисаног начина производње, који је законом регулисан. Они су безбедни, здравији, и имају већу нутритивну вредност. Безбедни су јер не садрже штетне материје по здравље, а имају и нижи садржај нитрата и нитрита. Здравиији су јер садрже корисне и хранљиве материје, а производи су богати антиоксидансима и другим активним материјама. Плодови имају бољи технолошки квалитет, а укус, боја и арома су одлични. Ипак, органска производња треба да се заснива на поштеним односима према природи и окружењу. Природу треба чувати и за наредне генерације.

Органска производња је одржива јер смањује све облике загађења, правилно користи природне ресурсе, чува агроекосистем, чува аутохтоне сорте, одржава и поправља плодност земљишта, има заокружен циклус биљне и сточарске производње идр.

Разлози бављења су и развој сеоског подручја и задржавање, упошљавање младих људи.

Да би се бавили органском производњом важна је и економска исплативост. Приноси и цене органских и конвенционалних производа се разликују. Приноси на органским газдинствима су нижи од приноса на конвенционалним, док су цене веће у органској него у конвенционалној производњи.

Најбољи резултати у органској производњи се постижу када се највећи број сировина може обезбедити са свог газдинства, поготову ако оно има предуслове заокруживања циклуса биљне и сточарске производње.

Производ органске пољопривреде је органски производ само ако поседује сертификат, издат од стране овлашћеног правног лица-сертификационог тела, што потврђује да је целокупан ток производње праћен и контролисан.

Саветодавац воћарства и виноградарства Љиљана Гвоздић

ПРАВИЛНА УПОТРЕБА И ПОСТУПАЊЕ СА ПЕСТИЦИДИМА

Хемијски метод је најефикаснија мера заштите у ратарству и воћарству, јер пружа комплетну заштиту. Поред овог хемијске мере су економски исплативе јер се уз мало улагање спречавају већи економски губици. Хемијска средства која се користе у ове сврхе називају се средства за заштиту биља или пестициди.

Пре саме употребе треба се упознати са пестицидима, као и са правилним поступањем и мерама заштите при раду са њима.

Набавка средстава за заштиту-Препарате за заштиту биља треба набављати у регистрованим пољопривредним апотекама, које имају стручно особље које помаже у правилном избору и примени средстава за заштиту биља. При набавци средстава за заштиту биља корисници морају водити рачуна о називу средства за заштиту биља, упутству за употребу и року трајања.

Припрема препарата за употребу-Потребно је користити препарате који су регистровани за намену која нам је потребна, односно који делују на штетне организме. Пре сваке примене обавезно је прочитати упутство за употребу које је мора бити приложено уз свако паковање. Пре сваког третирања потребно је проверити исправност и чистоћу сваке прскалице тј. проверити да се у прскалицу, не налазе остаци неког другог препарата од претходног третирања, јер у том случају може доћи до оштећења третираних усева. Тачност за третирање се припрема тако што се у мањој посуди помеша одмерена количина изабраног пестицида са водом. Тако уједначена маса сипа се у резервоар прскалице који је до пола напуњен водом и уз сталну употребу мешача на прскалицу додавати воду до пуног капацитета резервоара.

Заштитна опрема- При раду са пестицидима треба обавезно користити заштитну опрему, јер услед изостанка заштитних средстава може до тровања. До уласка у организам отров може доћи на три начина: Удисањем(инхалационо), гутањем(перорално) и преко коже (перкутано). Да не би дошло до нежељених последица при раду са пестицидима мора се користити следећа заштитна опрема:

- Заштитно одело
- Гумене чизме
- Маска и наочаре
- Гумене рукавице

После сваке примене потребно је опрати заштитну опрему, а по потреби након одређеног времена и стања у коме се налазе треба заменити чизме (6 месеци) и рукавице (3 месеца).

Филтере на маскама треба мењати након 12 до 15 радних сати.

Поступак са амбалажом након употребе-При раду са пестицидима потребно је посветити пажњу амбалажи која остаје након њихове употребе. Да би празна амбалажа била безбедна, после употребе треба се придржавати следећих поступака са њом:

- Добро испразнити боцу са средством у резервоар прскалице.
- У празну боцу сипати чисту воду до једне трећине запремине боце.
- Вратити чеп на боцу, добро затворити и протрести у току 30 секунди.
- Испразнити боцу у резервоар прскалице и оставити је вертикалан положај док се сва течност не улије у резервоар.
- Испрану амбалажу избушити на одговарајући начин (и не стављати чеп на боцу) и одложити у кесе за смеће и чувати до момента прикупљања од посебно овлашћених лица.

Такође је важно да се приликом испирања амбалаже носити заштитну опрему.

Саветодавац заштите биља **Синиша Недељковић**